

■ ایثار و شهادت در آینه مطبوعات

نوشته محمدعلی کریمی

طرح مسئله

اعتلای معرفت دینی در جامعه ایران از جمله اهداف اساسی در حوزه برنامه‌ریزیهای فرهنگی و توسعه‌ای به‌ویژه در سالیان اخیر بوده است. ایران، هر چند جامعه‌ای آمیخته با معنویت و سرشار از ارزشها و هنجارهای مذهبی و دینی است اما این امر مانع از آن نبوده که دست‌اندرکاران، سیاست‌گزاران و تصمیم‌سازان از برنامه‌ریزی و طرح موضوع فرهنگ دینی و پیگیری برای ارتقای سطح آن و مهم‌تر از همه، عمق بخشیدن به باورها، ارزشها و مبانی فکری و دینی همه اقشار جامعه غافل بمانند. تلاشها و تأکیدها در قانون برنامه سوم و قانون برنامه چهارم توسعه از این دست فعالیتهاست. در این میان تلاش برای شناساندن و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت و بزرگداشت یاد شهیدان و تجلیل از ایثارگران و حماسه دفاع مقدس و توجه به خانواده‌های مربوط و بسیاری فعالیت‌های دیگر، یکی از شاخه‌های اصلی معرفت دینی است که در حوزه‌های مختلف در حال پیگیری است.

از دیگر سو، نقش و جایگاه وسایل ارتباط جمعی و از جمله مطبوعات و روزنامه‌ها در تبیین و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت و موضوع دفاع مقدس برکسی پوشیده نیست.

چراکه رسانه‌ها و مطبوعات در دنیای امروز، با انتخاب و گزینش موضوعها و برجسته‌سازی

آنها بر نگرشها و باورهای مخاطبان تأثیر می‌گذارند. براین اساس پژوهش حاضر به دنبال آن است که دریابد در دوره زمانی ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ (مهر ۱۳۸۳ تا مهر ۱۳۸۴) چه تصویری از ایثار و شهادت در روزنامه‌های سراسری کشور ارائه شده است. آیا روزنامه‌ها به تقویت و ترویج این ارزشها در جامعه کمک کرده‌اند یا در جهت عکس آن عمل نموده‌اند؟ برای پرداختن به این موضوع، تحقیق حاضر حول دو محور انجام شده است:

الف) میزان انتشار مطالب مربوط به ایثار و شهادت

ب) چگونگی و نحوه انتشار مطالب مربوط به ایثار و شهادت

چارچوب نظری

در چارچوب نظری تحقیق دو سرفصل «خبر و برجسته‌سازی» و «اقناع و ترغیب» مطرح شده است.

خبر

«خبر» گزارشی از رویدادهای واقعی و عینی است که دارای یک یا چند «ارزش خبری» باشد. چگونگی ارائه این گزارش، تحت تأثیر عوامل «درون سازمانی» و «برون سازمانی» شکل می‌گیرد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دروازه‌بانی خبر

مفهوم گزینشگری یا دروازه‌بانی که نخستین بار توسط «کورت لوین»، یک کارشناس علوم اجتماعی آمریکا در زمان جنگ جهانی دوم مطرح شد. تیچنر در تعرف این مفهوم می‌گوید: «دروازه‌بانی فرایند گسترده‌ای از کنترل اطلاعات، شامل تمام جنبه‌های رمزگذاری پیام، نه فقط انتخاب بلکه ممانعت از نشر، انتقال، شکل دهی، ارائه، تکرار و زمان بندی در طول مسیر انتقال از منبع به گیرنده است.»

برجسته سازی

در فرایند گزینشگری پیام، انتخاب مطالب و تیتراژ اخبار و اطلاعات برای درج در روزنامه و به

ویژه صفحه اول، مهم و اساسی است. برجسته‌سازی رخدادها در صفحه اول روزنامه موضوعی است که جهت‌گیریهای ذهنی مخاطبان را شکل می‌دهد. روزنامه‌ها به وضوح با تعیین اندازه و جای تیترو خبر در صفحات مختلف، در واقع ارزش آنها را تعیین می‌کنند.

اقتناع و ترغیب

تعاریف اولیه از «ارتباط» بر «اقتناع و ترغیب» تأکید داشتند. ارسطو ۲۳۰۰ سال قبل، ارتباط را عبارت از «جست‌وجو برای دست یافتن به همه وسایل و امکانات موجود برای ترغیب و اقتناع دیگران» دانسته است. این تعریف منشأ بسیاری از تعاریف بعدی قرار گرفت؛ به گونه‌ای که ویلبر شرام می‌گوید: «در فراگرد ارتباط به‌طور کلی ما می‌خواهیم با گیرنده پیام خود در یک مورد و مسئله معین همانندی (اشتراک فکر) ایجاد کنیم.» به عقیده برخی محققان، طی جنگ جهانی دوم رشته ارتباطات در مجموع برای تبلیغات سیاسی و جنگ روانی، جنبه حیاتی یافت و به همین لحاظ ارتباط به عنوان اقتناع به صورت مفهوم حاکم درآمد. استفاده از ارتباطات و موفقیت‌های ناشی از تبلیغات در این دوران، سبب این نگرش شد که وسایل ارتباط جمعی ابزار قدرتمندی هستند که می‌توان از آنها برای دستکاری افکار و نگرشها و در نتیجه تغییر رفتار مردم استفاده کرد. این تلقی موجب شد، بسیاری از متخصصان ارتباطات به مطالعه تأثیرات وسایل ارتباط جمعی رو آورند و نظریه‌ها و مدل‌هایی را شکل دهند. به این ترتیب با توجه به آثار ترغیبی رسانه‌های جمعی که در دوران جنگ جهانی دوم به دلیل مباحث سیاسی اهمیت یافته بود، در دهه ۱۹۵۰ به سبب اهمیت یافتن توسعه اقتصادی کشورها افزایش یافت. به عبارت دیگر، ارتباط به منزله اقتناع و ترغیب علاوه بر تبلیغات سیاسی و بازرگانی به حوزه‌هایی چون کشاورزی، آموزش بهداشت و روابط عمومی راه یافت.

تعریف ترغیب

تعاریف مختلفی از «ترغیب» صورت گرفته که شاید بتوان نقطه اشتراک آنها را در تعریف زیر خلاصه کرد: «ترغیب، نوعی ارتباط انسانی است که به گونه‌ای طراحی شده تا با تعدیل باورها، ارزشها و نگرشهای دیگران، بر آن اثر بگذارد.» یا «ترغیب، کوششی است برای ایجاد یک تعبیر خاص در نگرش یا رفتار مخاطب.»

روش تحقیق

این تحقیق با روش «تحلیل محتوا» بر روی مطالب مربوط به دفاع مقدس و ایثار و شهادت در روزنامه‌های سراسری در دوره زمانی ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ انجام شده است. بنا بر تعریف برلسون، «تحلیل محتوا روش تحقیقی است برای تشریح عینی، سیستماتیک و کمی محتوای آشکار پیامهای ارتباطی».

اهداف تحقیق

۱. شناسایی و طبقه‌بندی میزان اخبار و مطالب مربوط به ایثار و شهادت در روزنامه‌ها
۲. شناسایی و نحوه انتشار و انعکاس مطالب مربوط به ایثار و شهادت در روزنامه‌ها
۳. شناخت مشابهتها و تفاوت‌های روزنامه‌ها در انتشار اخبار و مطالب مربوط به موضوع مورد

بررسی

۴. شناسایی موضوعها و مضامین خبری و غیرخبری مربوط به ایثار و شهادت در روزنامه‌ها
۵. شناسایی خبرسازان اصلی مربوط به موضوع ایثار و شهادت در روزنامه‌ها

پرسشهای اساسی تحقیق

پرسشهای اصلی تحقیق به شرح زیر است:

۱. روزنامه‌ها چگونه و به چه میزان اخبار و مطالب مربوط به ایثار و شهادت را منتشر کرده‌اند و اصولاً این مطالب چقدر تولیدی است؟
۲. جهت‌گیری روزنامه‌ها در انعکاس موضوع مورد بررسی چگونه است؟
۳. روزنامه‌های مورد بررسی در انتشار اخبار و مطالب مربوط به ایثار و شهادت چه وجوه تشابه و تمایزی با یکدیگر دارند؟
۴. به‌طور کلی توجه اصلی روزنامه‌ها در انتشار و انعکاس موضوعها و مطالب ایثار و شهادت چگونه است؟

جامعه آماری و نمونه تحقیق

جامعه آماری این تحقیق شامل شماره‌های ۱۲ روزنامه کثیرالانتشار چاپ تهران در نیمه دوم سال ۱۳۸۳ و نیمه اول سال ۱۳۸۴ است. روزنامه‌های مورد بررسی عبارتند از: کیهان، اطلاعات، جمهوری اسلامی، ایران، همشهری، جام جم، اعتماد، آفتاب یزد، سیاست روز، شرق، جوان و رسالت. نمونه تحقیق شامل هفته‌ای یک شماره از هر روزنامه است که به طور تصادفی چرخشی انتخاب شده است. از این رو برای هر روزنامه ۲۵ شماره در سال ۱۳۸۳ و ۲۵ شماره در سال ۱۳۸۴ بررسی شده است. علاوه بر این تمام شماره‌های روزنامه‌های مورد بررسی در هفته دفاع مقدس در سال ۱۳۸۴ به طور کامل بررسی شده است.

واحد تحقیق

واحد تحقیق در این بررسی شامل تمام مطالب روزنامه‌های مورد بررسی درباره ایثار، شهادت و دفاع مقدس است که در سبک‌های مختلف منتشر شده‌اند.

نتایج تحقیق

در بخش نتایج تحقیق، دو نوع جدول توصیفی و دو بُعدی مورد بررسی قرار می‌گیرد. بخش توصیفی شامل متغیرهای روزنامه، تاریخ، فصل، روز، سبک، مکان، مطالب کوتاه، منبع مطالب، تیر در صفحه اول، عکس و طرح، حجم، صفحه، خبرسازان، ستون ثابت، موضوع، رویکرد و جهت مطالب است. بخش تحلیلی که شامل بررسی جدول‌های دو بُعدی متغیرهای مختلف است، روابط متغیرها تحلیل شده است. در این قسمت حسب لزوم بعضی از مقوله‌های متغیرهای خبرسازان، سبک، منبع مطالب و موضوع در مقوله‌های دیگر همان متغیرها ادغام شده‌اند. پیش از پرداختن به جدولها یادآوری می‌شود روزنامه‌های مختلف مورد بررسی در هفته دفاع مقدس، علاوه بر روال عادی، صفحه ویژه یا ویژه‌نامه‌هایی درباره دفاع مقدس نیز منتشر کرده‌اند که در این پژوهش مورد علاقه و بررسی قرار گرفته‌اند.

جدول شماره ۱. تعداد و درصد فراوانی مطالب برحسب روزنامه

روزنامه	فراوانی	درصد
کیهان	۲۹۶	۱۶/۷
اطلاعات	۲۲۱	۱۲/۵
جمهوری اسلامی	۳۸۴	۲۱/۷
ایران	۹۹	۵/۶
همشهری	۸۵	۴/۸
جام جم	۷۲	۴/۱
اعتماد	۷۵	۴/۲
آفتاب یزد	۳۳	۱/۹
سیاست روز	۹۸	۵/۵
شرق	۴۴	۲/۵
جوان	۱۹۰	۱۰/۷
رسالت	۱۷۴	۹/۸
جمع	۱۷۷۱	۱۰۰

رتال جامع علوم انسانی

براساس جدول شماره ۱ که تعداد و درصد فراوانی مطالب مربوط به ایثار و شهادت در روزنامه‌ها را نشان می‌دهد، بیشترین مطلب توسط روزنامه جمهوری اسلامی و کمترین مطلب به وسیله روزنامه آفتاب یزد منتشر شده است. این جدول نشان می‌دهد در مجموع روزنامه‌ها طی دوره مورد بررسی درباره این موضوع ۱۷۷۱ مطلب منتشر کرده‌اند.

جدول شماره ۲. تعداد و درصد فراوانی مطالب برحسب سبک

سبک مطلب	فراوانی	درصد
خبر	۱۰۰۸	۵۶/۹
گزارش، مصاحبه	۱۷۶	۹/۹
آگهی و رپرتاژ آگهی	۳۲	۱/۸
تلفن و نامه خوانندگان	۹۸	۵/۵
یادداشت، سرمقاله، نقد	۱۹۶	۱۱/۱
اطلاعیه	۱	۰/۱
سایر	۲۶۰	۱۴/۷
جمع	۱۷۷۱	۱۰۰

مطابق جدول شماره ۲، بیشترین مطالب مربوط به موضوع ایثار و شهادت در روزنامه‌های مورد بررسی به صورت «خبر» تنظیم و منتشر شده است. در این زمینه، سبک خبری با ۵۶/۹ درصد بیشترین و «اطلاعیه» با یک دهم درصد کمترین مطالب را به خود اختصاص داده‌اند. سهم «یادداشت»، «سرمقاله» و «نقد» هم در این میان، ۱۱/۱ درصد بوده است.

جدول شماره ۳. تعداد و درصد فراوانی مطالب برحسب منبع

روزنامه	فراوانی	درصد
خبرنگار روزنامه، سرویس روزنامه	۶۹۷	۳۹/۴
خبرگزاری‌ها	۲۷۸	۱۵/۷
روابط عمومی‌ها	۱۰۱	۵/۷
سایت‌ها	۴	۲
خوانندگان	۱۱۴	۶/۴
سایر	۱۹۴	۱۱
ذکر نشده/ نامشخص	۳۸۳	۲۱/۶
جمع	۱۷۷۱	۱۰۰

جدول شماره ۳ منبع مطالب مربوط به ایثار و شهادت را در روزنامه‌ها نشان می‌دهد. مطابق این جدول بیشترین مطالب، یعنی $39/4$ درصد توسط خود روزنامه تهیه و منتشر شده است. همچنین $21/6$ درصد مطالب فاقد منبع بوده‌اند. کمترین مطالب مورد بررسی مربوط به منابع سایتها بوده‌اند.

جدول شماره ۴. تعداد و درصد فراوانی خبرسازان

درصد	فراوانی	خبرسازان
$1/4$	۲۵	سخن رهبری
$11/6$	۲۰۵	سران قوا و مسئولان
$27/4$	۴۸۵	مسئولان سازمان‌های مربوطه
۴	۷۱	خانواده شهدا و ایثارگران
$27/5$	۴۸۷	آزادگان، ایثارگران، جانبازان، و شهدا
$12/8$	۲۲۷	عام
$8/4$	۱۴۸	نشریه
$1/7$	۳۰	گروه‌ها و دسته‌های مربوطه
$5/3$	۹۳	نامشخص / بی‌مورد
۱۰۰	۱۷۷۱	جمع

جدول شماره ۴، مربوط به خبرسازان موضوع ایثار و شهادت در روزنامه‌هاست. مطابق این جدول، بیشترین تعداد مطالب توسط آزادگان، ایثارگران و جانبازان و خود شهدا (وصیت‌نامه‌های شهدا) و همچنین مسئولان و سازمانهای مربوطه هر کدام $27/5$ و $27/4$ درصد منتشر شده است. این جدول حاکی است $12/8$ درصد مطالب به‌طور عام، $11/6$ درصد توسط سران قوه و مسئولان عالی‌رتبه و $8/4$ درصد توسط خود نشریه منتشر شده است.

جدول شماره ۵. تعداد و درصد فراوانی مطالب برحسب موضوع

درصد	فراوانی	موضوع مطلب
۰/۸	۱۵	امور آموزشی ایثارگران، جانبازان و خانواده‌هایشان
۶/۹	۱۲۳	امور رفاهی و خدماتی ایثارگران، جانبازان و خانواده‌هایشان
۱۶/۸	۲۹۸	دفاع مقدس
۱۳/۲	۲۳۴	هنر و ادبیات مقاومت
۵/۴	۹۵	فیلم، کتاب و انتشارات دفاع مقدس
۱۹	۲۳۷	گرامیداشت شهدا
۴/۸	۸۵	خاطرات آزادگان و ایثارگران و شهدا
۴/۴	۷۸	مبارزه، جهاد، شهادت و ایثار
۰/۱	۲	امام و شهادت
۰/۰۶	۱	مقاومت و پایداری
۱۱	۱۹۵	درباره شهید
۱/۴	۲۵	ارزشهای دفاع مقدس
۰/۸	۱۴	دفاع مقدس و استکبار
۲/۹	۵۲	نمایشگاه و همایشهای دفاع مقدس
۵	۸۹	تجلیل از ایثارگران و جانبازان
۲/۷	۴۸	سوم خرداد
۰/۳	۶	عملیات استشهادی
۴/۲	۷۴	سایر
۱۰۰	۱۷۷۱	جمع

جدول شماره ۵، فراوانی مطالب را برحسب موضوع نشان می‌دهد. مطابق این جدول بیشترین مطالب مربوط به موضوعهای گرامیداشت شهدا (۱۹ درصد) دفاع مقدس (۱۶/۸ درصد) و درباره شهدا (۱۱ درصد) است. مطابق این یافته‌ها، موضوعها و محورهای مقاومت و پایداری، امام و شهادت، دفاع مقدس و استکبار و عملیات استشهادی، کمترین فراوانی را داشته‌اند.

بر اساس جدول شماره ۶، بیشترین اخبار و گزارشها در خصوص موضوع ایثار و شهادت دفاع مقدس در دوره مورد بررسی توسط جمهوری اسلامی، بیشترین آگهی توسط اطلاعات و جمهوری اسلامی، بیشترین تلفن توسط کیهان و بیشترین یادداشت توسط روزنامه جوان منتشر شده است. کمترین خبر در آفتاب یزد و کمترین گزارش در سیاست روز منتشر شده است. این در حالی است که جام جم هیچ آگهی، اعتماد، آفتاب یزد و سیاست روز نیز آگهی و آفتاب یزد گزارش نداشته‌اند. کای اسکوتر جدول نشان می‌دهد که تفاوت‌های مشاهده شده از لحاظ آماری کاملاً معنادار است

جدول شماره ۶. مقایسه روزنامه‌ها از نظر سبک

روزنامه	سبک مطالب	خبر	گزارش	آگهی	تلفن	یادداشت	سایر	جمع
کیهان	فراوانی	۱۵۰	۲۳	۲	۲۲	۳۳	۶۶	۲۹۶
	درصد سطری	۵۰٫۷	۷٫۸	۰٫۷	۷٫۴	۱۱٫۱	۲۲٫۳	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۶٫۹	۱۳٫۱	۶٫۳	۲۲٫۴	۱۶٫۸	۳۵٫۳	۱۶۷
اطلاعات	فراوانی	۱۳۹	۱۷	۳	۲	۸	۵۲	۲۲۱
	درصد سطری	۶۲٫۹	۷٫۷	۱٫۴	۹	۳٫۶	۲۳٫۵	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۳٫۸	۹٫۷	۹٫۴	۲۰	۱٫۴	۱۹٫۹	۱۲٫۵
جمهوری اسلامی	فراوانی	۲۲۹	۲۸	۳	۶	۳۱	۸۲	۳۸۱
	درصد سطری	۵۹٫۶	۷٫۳	۸	۱٫۶	۸٫۴	۲۱٫۴	۱۰۰
	درصد ستونی	۲۲٫۷	۱۵٫۹	۹٫۴	۲٫۱	۱۸٫۴	۳۱٫۴	۲۱۰٫۷
ایران	فراوانی	۵۰	۱۴	۶	۱۰	۱۵	۴	۹۹
	درصد سطری	۵۰٫۵	۱۴٫۶	۶٫۱	۱۰٫۱	۱۵٫۲	۴٫۰	۱۰۰
	درصد ستونی	۵٫۰	۸٫۰	۱۸٫۸	۱۰٫۲	۷٫۷	۱٫۵	۵۰٫۶
همشهری	فراوانی	۵۸	۸	۱	۵	۸	۵	۸۵
	درصد سطری	۶۸٫۲	۹٫۴	۱٫۲	۵٫۹	۹٫۴	۵٫۹	۱۰۰
	درصد ستونی	۵٫۸	۴٫۵	۳٫۱	۵٫۱	۱٫۴	۱٫۹	۴۸
جام جم	فراوانی	۴۰	۱۳	۱	۳	۹	۷	۷۲
	درصد سطری	۵۵٫۶	۱۸٫۱	۱٫۴	۴٫۲	۱۲٫۵	۹٫۷	۱۰۰
	درصد ستونی	۴۰	۷٫۴	۰٫۱	۳٫۱	۴٫۶	۲٫۷	۴۰
اعتماد	فراوانی	۳۵	۱۵	۱	۹	۱۱	۵	۷۵
	درصد سطری	۴۶٫۷	۲۰٫۰	۱٫۳	۱۲٫۰	۱۴٫۷	۶٫۷	۱۰۰
	درصد ستونی	۳٫۵	۸٫۵	۰٫۲	۹٫۲	۵٫۶	۱٫۹	۴۲
آفتاب یزد	فراوانی	۱۱			۱۸	۱	۳	۳۳
	درصد سطری	۳۳٫۳			۵۴٫۵	۳	۹٫۱	۱۰۰
	درصد ستونی	۰٫۱			۱۸٫۲	۵	۱٫۱	۱٫۹
سیاست روز	فراوانی	۷۸	۵		۱	۷	۷	۹۸
	درصد سطری	۷۶٫۶	۵٫۱		۱٫۰	۷٫۱	۷٫۱	۱۰۰
	درصد ستونی	۷٫۷	۲٫۸		۱٫۰	۳٫۶	۲٫۷	۵۰٫۵
شرق	فراوانی	۱۶	۱۳	۱	۷	۷		۴۴
	درصد سطری	۳۶٫۴	۲۹٫۵	۲٫۳	۱۵٫۹	۱۵٫۹		۱۰۰
	درصد ستونی	۱٫۶	۷٫۴	۳٫۱	۷٫۱	۳٫۶		۲۰٫۵
جوان	فراوانی	۹۶	۲۱	۱۵	۶	۳۷	۱۵	۱۹۰
	درصد سطری	۵۰٫۵	۱۱٫۱	۷٫۹	۳٫۲	۱۹٫۵	۷٫۹	۱۰۰
	درصد ستونی	۹٫۵	۱۱٫۹	۴۶٫۹	۲٫۱	۱۸٫۹	۵٫۷	۱۰۰٫۷
رسالت	فراوانی	۱۰۶	۱۹	۱	۹	۲۴	۱۵	۱۷۴
	درصد سطری	۶۰٫۹	۱۰٫۹	۰٫۲	۵٫۲	۱۳٫۸	۸٫۶	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۰٫۵	۱۰٫۸	۳٫۱	۹٫۲	۱۲٫۲	۵٫۷	۹۰٫۸
جمع	فراوانی	۱۰۰۸	۱۶۶	۳۲	۹۸	۱۹۶	۲۶۱	۱۷۷۱
	درصد سطری	۵۶٫۹	۹٫۹	۱٫۸	۵٫۵	۱۱٫۱	۱۴٫۷	۱۰۰

 $X^2 = 421$

df= 55

Sig= 0/000

جدول شماره ۷. مقایسه روزنامه‌ها از نظر منبع

روزنامه	منبع						
	روزنامه	خبرگزاری	روابط عمومی‌ها	خوانندگان	سایر	نامشخص	جمع
کیهان	فراوانی	۱۱۳	۳۰	۱۳	۲۱	۶۸	۲۹۶
	درصد سطری	۳۸/۲	۱۰/۱	۴/۴	۷/۱	۲۳	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۶/۲	۱۰/۶	۱۲/۹	۱۸/۴	۳۵/۱	۱۶۷
اطلاعات	فراوانی	۶۳	۲۲	۱۹	۲	۶۰	۲۲۱
	درصد سطری	۲۸/۵	۱۰/۰	۸/۶	۰/۹	۲۷/۱	۱۰۰
	درصد ستونی	۹/۰	۷/۸	۱۸/۸	۱/۸	۲۸/۴	۱۲۵
جمهوری اسلامی	فراوانی	۲۰۰	۲۱	۲۱	۲۲	۱۲۰	۳۸۴
	درصد سطری	۵۲/۱	۵/۵	۵/۵	۵/۷	۳۱/۳	۱۰۰
	درصد ستونی	۲۸/۷	۷/۴	۲۰/۸	۱۹/۳	۳۱/۳	۲۱۷
ایران	فراوانی	۲۸	۲۳	۳	۱۱	۸	۹۹
	درصد سطری	۲۸/۳	۲۳/۲	۳/۰	۱۱/۱	۸/۱	۱۰۰
	درصد ستونی	۴/۰	۸/۲	۳/۰	۹/۶	۴/۱	۵۰/۶
همشهری	فراوانی	۲۵	۳۶	۶	۶	۹	۸۵
	درصد سطری	۲۹/۴	۴۲/۴	۷/۱	۷/۱	۱۰/۶	۱۰۰
	درصد ستونی	۳/۶	۱۲/۸	۵/۹	۵/۳	۲/۳	۴۰/۸
جام جم	فراوانی	۴۱	۷	۱	۳	۱۸	۷۲
	درصد سطری	۵۶/۹	۹/۷	۱/۴	۴/۲	۲/۸	۱۰۰
	درصد ستونی	۵/۹	۲/۵	۱/۰	۲/۶	۱	۱/۴
اعتماد	فراوانی	۲۴	۱۱	۶	۸	۱۶	۷۵
	درصد سطری	۳۲/۰	۱۴/۷	۸/۰	۱۰/۷	۲۱/۳	۱۰۰
	درصد ستونی	۳/۴	۳/۹	۵/۹	۷	۵/۲	۴/۲
آفتاب یزد	فراوانی	۴	۸	۱۸	۳	۳	۳۳
	درصد سطری	۱۲/۱	۲۴/۲	۵۴/۵	۵/۱	۹/۱	۱۰۰
	درصد ستونی	۶	۲/۸	۱۵/۸	۰/۸	۰/۸	۱/۹
سیاست روز	فراوانی	۲۷	۳۶	۹	۱	۴	۹۸
	درصد سطری	۲۷/۶	۳۶/۷	۹/۲	۱	۴/۱	۱۰۰
	درصد ستونی	۳/۹	۱۲/۸	۸/۹	۰/۹	۱/۲	۵/۵
شرق	فراوانی	۲۱	۱۰	۱	۶	۴	۴۴
	درصد سطری	۴۷/۷	۲۲/۷	۲/۳	۱۳/۶	۹/۱	۱۰۰
	درصد ستونی	۳/۰	۳/۵	۰/۱	۵/۳	۱/۲	۲/۵
جوان	فراوانی	۷۴	۵۷	۷	۷	۲۴	۱۹۰
	درصد سطری	۳۸/۹	۳۰/۰	۳/۷	۳/۷	۱۲/۶	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۰/۶	۲۰/۲	۶/۹	۶/۹	۱۲/۴	۱۰/۷
رسالت	فراوانی	۷۷	۲۱	۱۵	۹	۱۶	۱۷۴
	درصد سطری	۴۴/۳	۱۲/۱	۸/۶	۵/۲	۹/۲	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۱/۰	۷/۴	۱۴/۹	۷/۹	۷/۹	۹/۸
جمع	فراوانی	۶۹۷	۲۸۲	۱۰۱	۱۱۴	۱۱۴	۱۷۷۱
	درصد سطری	۳۹/۴	۱۵/۹	۵/۷	۶/۴	۶/۴	۱۰۰

$X^2 = 530$

df= 55

Sig= 0/000

مطابق جدول شماره ۷، روزنامه‌های جام جم، جمهوری اسلامی، شرق و رسالت بیشترین مطالب خودشان را درباره موضوع مورد بررسی تولید کرده‌اند. تفاوت‌های مشاهده شده میان روزنامه‌ها از حیث منبع مطابق کای اسکوتر جدول ۷ کاملاً معنادار است.

جدول شماره ۸. مقایسه روزنامه‌ها از نظر تیتراژ در صفحه اول

روزنامه	تیتراژ صفحه اول		دارد	ندارد	جمع
	فراوانی	درصد سطری			
کیهان	فراوانی	۵	۲۹۱	۲۹۶	
	درصد سطری	۱/۷	۹۳/۳	۱۰۰	
	درصد ستونی	۳/۳	۱۸	۱۶۷	
اطلاعات	فراوانی	۱۸	۲۰۳	۲۲۱	
	درصد سطری	۸/۱	۹۱/۹	۱۰۰	
	درصد ستونی	۱۱/۹	۱۲/۵	۱۲/۵	
جمهوری اسلامی	فراوانی	۲۸	۳۵۶	۳۸۴	
	درصد سطری	۷/۳	۹۲/۷	۱۰۰	
	درصد ستونی	۱۸/۵	۲۲	۲۱/۷	
ایران	فراوانی	۷	۹۲	۹۹	
	درصد سطری	۷/۱	۹۲/۹	۱۰۰	
	درصد ستونی	۴/۶	۵/۷	۵/۶	
همشهری	فراوانی	۸	۷۷	۸۵	
	درصد سطری	۹/۴	۹۰/۶	۱۰۰	
	درصد ستونی	۵/۳	۴/۸	۴/۸	
جام جم	فراوانی	۱۰	۶۲	۷۲	
	درصد سطری	۱۳/۹	۸۷/۱	۱۰۰	
	درصد ستونی	۶/۶	۸/۳	۱/۴	
اعتماد	فراوانی	۵	۷۰	۷۵	
	درصد سطری	۶/۷	۹۳/۳	۱۰۰	
	درصد ستونی	۳/۳	۴/۳	۴/۲	
آفتاب یزد	فراوانی	۴	۲۹	۳۳	
	درصد سطری	۱۲/۱	۸۷/۹	۱۰۰	
	درصد ستونی	۲/۶	۱/۸	۱/۹	
سیاست روز	فراوانی	۱۶	۸۲	۹۸	
	درصد سطری	۱۶/۳	۸۳/۷	۱۰۰	
	درصد ستونی	۱۰/۶	۵/۱	۵/۵	
شرق	فراوانی	۲	۴۲	۴۴	
	درصد سطری	۴/۵	۹۵/۵	۱۰۰	
	درصد ستونی	۱/۳	۲/۶	۲/۵	
جوان	فراوانی	۳۲	۱۵۸	۱۹۰	
	درصد سطری	۱۶/۸	۸۳/۲	۱۰۰	
	درصد ستونی	۲۱/۲	۹/۸	۱۰/۷	
رسالت	فراوانی	۱۶	۱۵۸	۱۷۴	
	درصد سطری	۹/۲	۹۰/۸	۱۰۰	
	درصد ستونی	۱۰/۶	۹/۸	۹/۸	
جمع	فراوانی	۱۵۱	۱۶۲۰	۱۷۷۱	
	درصد سطری	۸/۵	۹۱/۵	۱۰۰	

$X^2 = 47.9$

df = 11

Sig = 0/000

جدول شماره ۸، تعداد و درصد فراوانی مطالب روزنامه‌های مورد بررسی را در خصوص ایثار و شهادت برحسب تیتراژ در صفحه اول نشان می‌دهد. مطابق این جدول روزنامه جوان بیش از سایر روزنامه‌ها در خصوص موضوع مورد بررسی در صفحه اول تیتراژ داشته است. در حالی که کمترین از لحاظ فراوانی مربوط به روزنامه شرق است. تفاوت‌های میان روزنامه‌ها از این حیث مطابق جدول ۸ معنادار است.

جدول شماره ۹. مقایسه روزنامه‌ها از نظر دارا بودن عکس و طرح

روزنامه	عکس، طرح		دارد	تعداد	جمع
	فراوانی	درصد			
کجهان	فراوانی	۱۱۶	۱۸۰	۲۹۶	
	درصد سطر	۳۹/۲	۶۰/۸	۱۰۰	
	درصد ستون	۱۷/۴	۱۶/۳	۱۶۷	
اطلاعات	فراوانی	۸۱	۱۴۰	۲۲۱	
	درصد سطر	۳۶/۷	۶۳/۳	۱۰۰	
	درصد ستون	۱۲/۲	۱۲/۷	۱۲/۵	
جمهوری اسلامی	فراوانی	۱۳۲	۲۵۲	۳۸۴	
	درصد سطر	۴۴/۴	۶۵/۶	۱۰۰	
	درصد ستون	۱۹/۸	۲۲/۸	۲۱/۷	
ایران	فراوانی	۳۰	۶۹	۹۹	
	درصد سطر	۳۰/۳	۶۹/۷	۱۰۰	
	درصد ستون	۴/۵	۶/۲	۵/۶	
همشهری	فراوانی	۲۵	۶۰	۸۵	
	درصد سطر	۲۹/۴	۷۰/۶	۱۰۰	
	درصد ستون	۳/۸	۵/۴	۴/۸	
جام جم	فراوانی	۳۲	۴۰	۷۲	
	درصد سطر	۴۴/۴	۵۵/۶	۱۰۰	
	درصد ستون	۴/۸	۳/۶	۴/۱	
اعتماد	فراوانی	۲۶	۴۹	۷۵	
	درصد سطر	۳۴/۷	۶۵/۳	۱۰۰	
	درصد ستون	۲/۹	۴/۴	۴/۳	
آفتاب یزد	فراوانی	۴	۲۹	۳۳	
	درصد سطر	۱۲/۱	۸۷/۹	۱۰۰	
	درصد ستون	۰/۶	۲/۶	۱/۹	
سیاست روز	فراوانی	۳۶	۶۳	۹۸	
	درصد سطر	۳۵/۷	۶۴/۳	۱۰۰	
	درصد ستون	۵/۳	۵/۷	۵/۵	
شرق	فراوانی	۲۱	۲۳	۴۴	
	درصد سطر	۴۷/۷	۵۲/۳	۱۰۰	
	درصد ستون	۳/۲	۲/۱	۲۵/۵	

ادامه جدول شماره ۹

۱۹۰	۹۲	۹۸	فراوانی	
۱۰۰	۴۸/۴	۵۱/۶	درصد سطری	جوان
۱۰/۷	۸/۳	۱۴/۷	درصد ستونی	
۱۷۴	۱۰۸	۶۶	فراوانی	
۱۰۰	۶۲/۱	۳۷/۹	درصد سطری	رسالت
۹/۸	۹/۸	۹/۹	درصد ستونی	
۱۷۷۱	۱۱۰۵	۶۶۶	فراوانی	جمع
۱۰۰	۶۲/۴	۳۷/۶	درصد سطری	

$X^2=35.5$ $df=11$ $Sig=0/002$

همه روزنامه‌ها درصدی از مطالب مربوط به ایثار و شهادت را همراه با عکس و طرح منتشر کرده‌اند. مطابق جدول شماره ۹ جوان ۵۱ درصد، شرق ۴۷/۷ درصد و جام جم ۴۴/۴ درصد مطالب مربوط به موضوع ایثار و شهادت را همراه با عکس و طرح منتشر کرده‌اند.

جدول شماره ۱۰. مقایسه روزنامه‌ها از نظر خیرسازان

روزنامه	خیرسازان					
	مقامات عالی‌رتبه	مستولان مربوطه	آزادگان	عام	گروه‌ها	نامشخص
کیهان	فراوانی	۳۶	۷۳	۱۱۱	۴۰	۱۲
	درصد سطری	۱۲/۲	۲۴/۷	۳۷/۵	۱۳/۵	۴/۱
	درصد ستونی	۱۵/۷	۱۵/۱	۱۹/۹	۱۰/۷	۱۲/۹
اطلاعات	فراوانی	۴۴	۵۱	۱۰۲	۱۷	۵
	درصد سطری	۱۹/۹	۲۳/۱	۴۶/۲	۷/۷	۲/۳
	درصد ستونی	۱۹/۱	۱۰/۵	۱۸/۳	۴/۵	۵/۴
جمهوری اسلامی	فراوانی	۴۱	۹۳	۸۰	۱۲۹	۴۱
	درصد سطری	۱۰/۷	۲۴/۲	۲۰/۸	۳۳/۶	۱۰/۷
	درصد ستونی	۱۷/۸	۱۹/۲	۱۴/۳	۳۴/۴	۱/۴۴
ایران	فراوانی	۱۶	۲۵	۳۹	۸	۱۱
	درصد سطری	۱۶/۲	۲۵/۳	۳۹/۴	۸/۱	۱۱/۱
	درصد ستونی	۷	۵/۲	۷	۲/۱	۱۱/۸
همشهری	فراوانی	۱۱	۳۵	۲۰	۱۹	
	درصد سطری	۱۲/۹	۴۱/۲	۲۳/۵	۲۲/۴	
	درصد ستونی	۴/۸	۷/۲	۳/۶	۵/۱	
جام جم	فراوانی	۷	۲۴	۲۱	۱۶	۴
	درصد سطری	۹/۷	۳۳/۳	۲۹/۲	۲۲/۲	۵/۶
	درصد ستونی	۳	۴/۹	۳/۸	۳/۴	۳/۴
اعتماد	فراوانی	۱۲	۲۱	۲۱	۱۸	۳
	درصد سطری	۱۶	۲۸	۲۸	۲۴	۴
	درصد ستونی	۵/۲	۳/۴	۳/۸	۴/۸	۳/۲
آفتاب یزد	فراوانی	۴	۱	۱۸	۶	۴
	درصد سطری	۱۲/۱	۳	۵۴/۵	۱۸/۲	۱۲/۱
	درصد ستونی	۱/۷	۰/۲	۳/۲	۱/۶	۳/۴
سیاست روز	فراوانی	۲۱	۲۷	۲۵	۲۲	۳
	درصد سطری	۲۱/۴	۲۷/۶	۲۵/۵	۲۲/۴	۳/۱
	درصد ستونی	۹/۱	۵/۶	۴/۵	۵/۹	۱۰
شرق	فراوانی	۶	۶	۱۷	۱۳	۲
	درصد سطری	۱۲/۶	۱۳/۶	۳۸/۶	۲۹/۵	۴/۵
	درصد ستونی	۲/۶	۱/۲	۳	۳/۵	۲/۲

ادامه جدول شماره ۱۰

۱۹۰	۹	۱	۴۶	۵۲	۷۳	۹	فراوانی	
۱۰۰	۴/۷	۰/۵	۲۴/۲	۲۷/۴	۳۸/۴	۴/۷	درصد سطری	جوان
۱۰/۷	۹/۷	۳/۳	۱۲/۳	۹/۳	۱۵/۱	۳/۹	درصد ستونی	
۱۷۴	۲		۴۱	۵۲	۵۶	۲۳	فراوانی	
۱۰۰	۱/۱		۲۳/۶	۲۹/۹	۳۲/۲	۱۳/۲	درصد سطری	رسالت
۹/۸	۲/۲		۱۰/۹	۹/۳	۱۱/۵	۱۰	درصد ستونی	
۱۷۷۱	۹۳	۳۰	۳۷۵	۵۵۸	۴۸۵	۲۳۰	فراوانی	جمع
۱۰۰	۵/۳	۱/۷	۲۱/۲	۳۱/۵	۲۷/۴	۱۳	درصد سطری	

 $\chi^2=312$

df= 55

Sig= 0/001

جدول شماره ۱۰ خبرسازان ایثار و شهادت را در روزنامه‌ها به تفکیک نشان می‌دهد. بیشتر مطالب بیان شده توسط مقامات عالی‌رتبه (شامل رهبری، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و سران قوا) در روزنامه اطلاعات منتشر شده است. روزنامه‌های جوان و کیهان بیشترین مطالب بیان شده از مسئولان مربوطه و کیهان بیشترین مطالب بیان شده از آزادگان را منتشر کرده است.

جدول شماره ۱۱. مقایسه روزنامه‌ها از نظر پرداختن به موضوع‌ها و محورهای مختلف

گرمایداشت شهدا	انتشارات دفاع مقدس	ادبیات مقاومت	دفاع مقدس	امور آموزشی رفاهی	موضوع	
					روزنامه	فراوانی
۵۸ ۱۹/۶ ۱۷/۲	۸ ۲/۷ ۸/۴	۳۱ ۱۰/۵ ۱۳/۲	۲۷ ۹/۱ ۷/۸	۳۷ ۱۲/۵ ۲۶/۸	فراوانی درصد سطری درصد ستونی	کیهان
۵۲ ۲۳/۵ ۱۵/۴	۹ ۱/۴ ۹/۵	۱۰ ۴/۵ ۵/۴	۴۴ ۱۹/۹ ۱۲/۷	۱۳ ۵/۹ ۹/۴	فراوانی درصد سطری درصد ستونی	اطلاعات
۹۶ ۲۵ ۱۵/۴	۱۴ ۳/۶ ۹/۵	۱۰ ۲/۶ ۳/۴	۷۳ ۱۹ ۲۱/۱	۱۴ ۳/۶ ۱۰/۱	فراوانی درصد سطری درصد ستونی	جمهوری اسلامی
۹ ۹/۱ ۲/۷	۶ ۶/۱ ۶/۳	۲۵ ۲۵/۳ ۱۰/۷	۲۰ ۲۰/۲ ۵/۸	۲ ۱۲/۱ ۸/۷	فراوانی درصد سطری درصد ستونی	ایران
۱۱ ۱۲/۹ ۳/۳	۱۰ ۱۱/۸ ۱۰/۵	۳۱ ۳۶/۵ ۱۳/۲	۱۵ ۱۷/۶ ۳/۴	۸ ۹/۴ ۵/۸	فراوانی درصد سطری درصد ستونی	همشهری
۸ ۱۱/۱ ۲/۴	۸ ۱۱/۱ ۸/۴	۲۳ ۳۱/۹ ۹/۸	۱۳ ۱۸/۱ ۳/۸	۴ ۵/۶ ۲/۹	فراوانی درصد سطری درصد ستونی	جام جم
۱۳ ۱۷/۳ ۳/۹	۱ ۱/۳ ۱/۱	۱۰ ۱۳/۳ ۳/۴	۲۲ ۲۹/۳ ۶/۴	۸ ۱۰/۷ ۵/۸	فراوانی درصد سطری درصد ستونی	اعتماد
۱ ۳ ۰/۳	۱ ۳ ۱/۱	۴ ۱۲/۱ ۱/۷	۵ ۱۵/۲ ۱/۴	۱۴ ۴۲/۴ ۱۰/۱	فراوانی درصد سطری درصد ستونی	آفتاب یزد
۱۲ ۱۲/۲ ۳/۶	۸ ۸/۲ ۸/۴	۲۸ ۲۸/۶ ۱۲	۲۴ ۲۴/۵ ۶/۹	۴ ۴/۱ ۲/۹	فراوانی درصد سطری درصد ستونی	سیاست روز
۳ ۶/۸ ۰/۹	۳ ۶/۸ ۳/۲	۴ ۹/۱ ۱/۷	۱۶ ۳۶/۴ ۴/۶	۱۰ ۲۲/۷ ۷/۲	فراوانی درصد سطری درصد ستونی	شرق
۳۰ ۱۵/۸ ۸/۹	۱۶ ۸/۴ ۱۶/۸	۳۶ ۱۸/۹ ۱۵/۴	۴۹ ۲۵/۸ ۱۴/۲	۴ ۲/۱ ۲/۹	فراوانی درصد سطری درصد ستونی	جوان
۴۴ ۲۵/۳ ۱۳/۱	۱۱ ۶/۳ ۱۱/۶	۲۲ ۱۲/۶ ۹/۴	۳۸ ۲۱/۸ ۱۱	۱۰ ۵/۷ ۷/۲	فراوانی درصد سطری درصد ستونی	رسالت
۳۳۷ ۱۹	۹۵ ۵/۴	۲۳۴ ۱۳/۲	۳۴۶ ۱۹/۵	۱۳۸ ۷/۸	درصد سطری درصد ستونی	جمع

ادامه جدول شماره ۱۱

تجلیل	ارزشهای دفاع مقدس	مقاومت و پایداری	مبارزه	خاطرات	موضوع	
					روزنامه	
۱۱ ۳/۷ ۱۲/۴	۱۳ ۴/۴ ۱۴/۳	۵۵ ۱۸/۶ ۲۸/۲	۱۸ ۶/۱ ۲۲/۲	۲۷ ۹/۱ ۳۱/۸	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	کیهان
۱۴ ۶/۳ ۱۵/۷	۱۲ ۵/۴ ۱۳/۲	۵۱ ۲۳/۱ ۲۷/۲	۶ ۲/۷ ۷/۴	۴ ۱/۸ ۴/۷	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	اطلاعات
۱۷ ۴/۴ ۱۹/۱	۳۷ ۹/۶ ۴۰/۷	۵۶ ۱۴/۶ ۲۸/۷	۲۴ ۶/۳ ۲۹/۶	۲۴ ۶/۳ ۲۸/۲	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	جمهوری اسلامی
۵ ۵/۱ ۵/۶	۳ ۳ ۲/۳	۵ ۵/۱ ۲/۶	۱ ۱ ۱/۲	۸ ۸/۱ ۹/۴	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	ایران
۵ ۵/۹ ۵/۶	۳ ۳/۵ ۳/۳		۱ ۱/۲ ۱/۲	۱ ۱/۲ ۱/۲	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	همشهری
۶ ۸/۳ ۶/۷	۱ ۱/۴ ۱/۱	۴ ۵/۶ ۱/۲	۲ ۲/۸ ۲/۵	۱ ۱/۴ ۱/۲	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	جام جم
۷ ۹/۳ ۷/۹		۵ ۶/۷ ۲/۶	۲ ۲/۷ ۲/۵	۱ ۲/۷ ۲/۴	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	اعتماد
	۱ ۳ ۱/۱		۱ ۳ ۱/۲		فراوانی درصد سطر درصد ستونی	آفتاب یزد
۳ ۳/۱ ۳/۴	۵ ۵/۱ ۵/۵	۵ ۵/۱ ۲/۶	۴ ۴/۱ ۴/۹	۱ ۱ ۱/۲	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	سیاست روز
۱ ۲/۳ ۱/۱	۱ ۲/۳ ۱/۱		۲ ۴/۵ ۲/۵		فراوانی درصد سطر درصد ستونی	شرق
۱۳ ۶/۸ ۱۴/۶	۶ ۳/۲ ۶/۶	۶ ۳/۲ ۳/۱	۱۱ ۵/۸ ۱۳/۶	۹ ۴/۷ ۱۰/۶	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	جوان
۷ ۴ ۷/۹	۹ ۵/۲ ۹/۹	۸ ۴/۶ ۱/۴	۹ ۵/۲ ۱۱/۱	۸ ۴/۶ ۹/۴	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	رسالت
۸۹ ۵	۹۱ ۵/۱	۱۹۵ ۱۱	۸۱ ۴/۶	۸۵ ۴/۸	درصد سطر درصد ستونی	جمع

ادامه جدول شماره ۱۱

روزنامه	موضوع		جمع
	سایر	سایر	
کیهان	فراوانی	۱۱	۲۹۶
	درصد سطری	۳/۷	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۳/۸	۱۶/۷
اطلاعات	فراوانی	۶	۲۲۱
	درصد سطری	۲/۷	۱۰۰
	درصد ستونی	۷/۵	۱۴/۵
جمهوری اسلامی	فراوانی	۱۹	۳۸۴
	درصد سطری	۴/۹	۱۰۰
	درصد ستونی	۲۳/۸	۲۱/۷
ایران	فراوانی	۵	۹۹
	درصد سطری	۵/۱	۱۰۰
	درصد ستونی	۶/۳	۵/۶
همشهری	فراوانی		۸۵
	درصد سطری		۱۰۰
	درصد ستونی		۴/۸
جام جم	فراوانی	۲	۷۲
	درصد سطری	۲/۸	۱۰۰
	درصد ستونی	۲/۵	۱/۴
اعتماد	فراوانی	۵	۷۵
	درصد سطری	۶/۷	۱۰۰
	درصد ستونی	۶/۳	۴/۲
آفتاب یزد	فراوانی	۶	۳۳
	درصد سطری	۱۸/۲	۱۰۰
	درصد ستونی	۷/۵	۱/۹
سیاست روز	فراوانی	۴	۹۸
	درصد سطری	۱/۴	۱۰۰
	درصد ستونی	۵	۵/۵
شرق	فراوانی	۴	۴۴
	درصد سطری	۹/۱	۱۰۰
	درصد ستونی	۵	۲/۵
جوان	فراوانی	۱۰	۱۹۰
	درصد سطری	۵/۳	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۲/۵	۱۰/۷
رسالت	فراوانی	۸	۱۷۴
	درصد سطری	۴/۶	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۰	۹/۸
جمع	فراوانی	۸۰	۱۷۷۱
	درصد سطری	۴/۵	۱۰۰

جدول شماره ۱۱ فراوانی مطالب را برحسب موضوع نشان می‌دهد. در این جدول برخی از مقوله‌ها به دلیل فراوانی اندک با یکدیگر ادغام شده‌اند. با این حال به دلیل آن‌که فراوانی مورد انتظار درصد قابل توجهی (بیش از ۲۵ درصد) از مقوله کمتر از پنج است، از این روکای اسکوتر آنها محاسبه نشده و در تحلیل جدول باید جانب احتیاط را رعایت کرد.

مطابق این جدول، امور آموزشی و رفاهی مربوط به خانواده‌های ایثارگران، شهدا، جانبازان و... بیش از همه در روزنامه کیهان، موضوع دفاع مقدس به‌طور کلی بیش از همه در روزنامه جمهوری اسلامی، ادبیات مقاومت در روزنامه جوان، انتشارات مربوط به دفاع مقدس در روزنامه جوان، گرامیداشت شهدا در کیهان، خاطرات شهدا و جانبازان و ایثارگران در کیهان، مقاومت و پایداری در جمهوری اسلامی و تجلیل از مقام شهدا و... در جمهوری اسلامی منتشر شده‌اند. بر پایه داده‌ها، کیهان بیش از همه به گرامیداشت شهدا و...، اطلاعات به مقاومت و پایداری، جمهوری اسلامی به گرامیداشت شهدا و...، ایران به ادبیات مقاومت و پایداری، همشهری به ادبیات مقاومت و پایداری، جام جم به ادبیات مقاومت و پایداری، اعتماد به دفاع مقدس، آفتاب یزد به امور آموزشی و رفاهی، سیاست روز به ادبیات مقاومت و پایداری، شرق به دفاع مقدس، جوان به دفاع مقدس و رسالت به گرامیداشت شهدا و... پرداخته‌اند.

جدول شماره ۱۲. جهت گیری مطالب بر حسب موضوع

موضوع	جهت گیری			جمع
	مثبت	منفی	بی جهت	
امور آموزشی و رفاهی	فراوانی	۷۳	۲۳	۱۳۸
	درصد سطری	۵۲/۹	۱۶/۷	۱۰۰
	درصد ستونی	۴۶/۸	۱۰/۸	۷/۸
دفاع مقدس	فراوانی	۱۲	۳۲	۴۴
	درصد سطری	۳/۵	۹/۲	۱۰۰
	درصد ستونی	۷/۷	۱۵/۱	۱۹/۵
ادبیات مقاومت	فراوانی	۳۰	۸۳	۱۱۳
	درصد سطری	۱۲/۸	۳۵/۵	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۹/۲	۳۹/۲	۱۳/۲
انتشارات دفاع مقدس	فراوانی	۳	۳۴	۳۷
	درصد سطری	۳/۲	۳۵/۸	۱۰۰
	درصد ستونی	۱/۹	۱۶	۵/۴
گرامیداشت شهدا	فراوانی	۴	۶	۱۰
	درصد سطری	۱/۲	۱/۸	۱۰۰
	درصد ستونی	۲/۶	۲/۸	۱۹
خاطرات	فراوانی	۲	۱	۳
	درصد سطری	۲/۴	۱/۲	۱۰۰
	درصد ستونی	۱/۳	۰/۵	۴/۸
مبارزه	فراوانی	۲	۷۹	۸۱
	درصد سطری	۲/۵	۹۷/۵	۱۰۰
	درصد ستونی	۱/۳	۵/۶	۴/۶
مقاومت و پایداری	فراوانی	۱۹۳	۲	۱۹۵
	درصد سطری	۹۹	۱	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۳/۸	۰/۹	۱۱
ارزشهای دفاع مقدس	فراوانی	۱۰	۹	۱۹
	درصد سطری	۱۱	۹/۹	۱۰۰
	درصد ستونی	۶/۴	۴/۲	۵/۱
تجلیل	فراوانی	۸	۱	۹
	درصد سطری	۹	۱/۱	۱۰۰
	درصد ستونی	۵/۱	۰/۵	۵

ادامه جدول شماره ۱۲

۸۰	۲۱	۱۲	۴۷	فراوانی	سایر
۱۰۰	۲۶/۳	۱۵	۵۸/۸	درصد سطری	
۴/۵	۹/۹	۷/۷	۳/۳	درصد ستونی	
۱۷۷۱	۲۱۲	۱۵۶	۱۴۰۳	فراوانی	جمع
۱۰۰	۱۲	۸/۸	۷۹/۲	درصد سطری	

 $\chi^2 = 727$

df= 20

Sig= 0/000

چنان که جدول شماره ۱۲ نشان می دهد بیشترین جهت گیری منفی مربوط به امور آموزشی و رفاهی و بیشترین جهت گیری مثبت مربوط به گرامیداشت شهدا و... است. این مسئله حاکی از آن است که برخی روزنامه ها در خصوص موضوع آموزش و امور رفاهی خانواده های شهدا، ایثارگران و... مطالبی را منتشر کرده اند که حاکی از نارضایتی این افراد از خدمات ارائه شده است.



ژوئیه گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول شماره ۱۳. فراوانی موضوع بر حسب خبرسازان

موضوع	خبرسازان						
	مقامات عالی‌رتبه	مستولان مربوطه	ایثارگران	عام	گروه‌ها	سایر	جمع
امور آموزشی و رفاهی	فراوانی	۸	۳۳	۸۷	۶	۳	۱۳۸
	درصد سطری	۵/۸	۲۳/۹	۶۳	۴/۳	۲/۲	۱۰۰
	درصد ستونی	۳/۵	۶/۸	۱۵/۶	۱۵/۶	۱۰	۷/۸
دفاع مقدس	فراوانی	۶۶	۱۱۵	۵۳	۸۴	۱	۳۴۶
	درصد سطری	۱۹/۱	۳۳/۲	۱۵/۳	۲۴/۳	۰/۳	۱۰۰
	درصد ستونی	۲۸/۷	۲۳/۷	۹/۵	۲۲/۴	۳/۳	۱۹/۵
ادبیات مقاومت	فراوانی	۱۷	۹۹	۳۶	۷۵	۲	۲۳۴
	درصد سطری	۷/۳	۴۲/۳	۱۱/۱	۳۲/۱	۰/۹	۱۰۰
	درصد ستونی	۷/۴	۲۰/۴	۴/۷	۲۰	۶/۷	۱۳/۲
انتشارات دفاع مقدس	فراوانی	۸	۴۰	۱۰	۲۷	۱۰	۹۵
	درصد سطری	۸/۴	۴۲/۱	۱۰/۵	۲۸/۴	۱۰/۵	۱۰۰
	درصد ستونی	۳/۳	۱۶/۱	۲۵/۸	۹/۳	۱۰/۸	۵/۴
گرامیداشت شهدا	فراوانی	۷۲	۷۸	۱۴۴	۳۵	۸	۳۳۷
	درصد سطری	۲۱/۴	۲۳/۱	۴۲/۷	۱۰/۴	۲/۴	۱۰۰
	درصد ستونی	۳/۳	۱۶/۱	۲۵/۸	۹/۳	۸/۶	۱۹
خاطرات	فراوانی	۲	۸	۶۴	۸	۲	۸۵
	درصد سطری	۲/۴	۹/۴	۷۵/۳	۹/۴	۲/۴	۱۰۰
	درصد ستونی	۰/۹	۱/۶	۱۱/۵	۳/۱	۶/۷	۴/۸
مبارزه	فراوانی	۹	۲۴	۲۲	۲۲	۴	۸۱
	درصد سطری	۱۱/۱	۲۹/۶	۲۷/۲	۲۷/۲	۴/۹	۱۰۰
	درصد ستونی	۳/۹	۴/۹	۳/۹	۵/۹	۳/۴	۴/۶
مقاومت و پایداری	فراوانی	۲۰	۲۰	۷۲	۸۰	۲۲	۱۹۵
	درصد سطری	۱۰/۳	۱۰/۳	۳۵/۹	۴۱	۱۱/۳	۱۰۰
	درصد ستونی	۴/۱	۱۲/۹	۲۱/۳	۲۱/۳	۷۳/۳	۱۱
ارزشهای دفاع مقدس	فراوانی	۲۰	۲۱	۱۹	۱۷	۱۴	۹۱
	درصد سطری	۲۲	۲۳/۱	۲۰/۹	۱۸/۷	۱۵/۴	۱۰۰
	درصد ستونی	۸/۷	۳/۴	۳/۴	۴/۵	۱۵/۱	۵/۱
تجلیل	فراوانی	۲۰	۲۸	۳۹	۲	۰	۸۹
	درصد سطری	۲۲/۵	۳۱/۵	۴۳/۹	۲۵/۲	۰	۱۰۰
	درصد ستونی	۸/۷	۵/۸	۷	۰/۵	۰	۵
سایر	فراوانی	۸	۱۹	۲۲	۱۹	۱۲	۸۰
	درصد سطری	۱۰	۲۳/۸	۲۷/۵	۲۳/۸	۱۵	۱۰۰
	درصد ستونی	۳/۵	۳/۹	۳/۹	۵/۱	۱۲/۹	۴/۵
جمع	فراوانی	۲۳۰	۴۸۵	۵۵۸	۳۷۵	۹۳	۱۷۷۱
	درصد سطری	۱۳	۲۷/۴	۳۱/۵	۲۱/۲	۱/۷	۱۰۰

جدول ۱۳ فراوانی مطالب مربوط به موضوع مورد بررسی را بر حسب خبرسازان نشان می‌دهد. در این جدول نیز فراوانی مورد انتظار بسیاری از خانه‌ها کمتر از پنج بوده و از این رو آزمون آماری آن محاسبه نشده است. مطابق این جدول، مقامات عالی‌تره بیش از همه درباره گرامیداشت شهدا، ایثارگران و...، مسئولان ذیربط بیش از همه درباره دفاع مقدس، ایثارگران بیش از همه درباره گرامیداشت شهدا، ایثارگران و موضوعات مربوط به انتشارات دفاع مقدس و افراد و گروه‌ها بیش از همه درباره مقاومت و پایداری سخن گفته‌اند.

جدول شماره ۱۴. فراوانی موضوع بر حسب سبک

موضوع	سبک	خبر	گزارش	آگهی	تلفن	یادداشت	سایر	جمع
دفاع مقدس	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	۱۸۳ ۵۲/۹ ۱۸/۲	۴۴ ۱۲/۷ ۲۵	۱۶ ۴/۶ ۵۰	۱۴ ۴ ۱۴/۳	۶۸ ۱۹/۷ ۳۴/۷	۲۱ ۳/۱ ۸	۳۴۶ ۱۰۰ ۱۹/۵
ادبیات مقاومت	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	۱۷۳ ۷۳/۹ ۱۷/۲	۳۲ ۱۳/۷ ۱۸/۲	۱ ۰/۴ ۳/۱	۲ ۰/۹ ۲	۲۵ ۱۰/۷ ۱۲/۸	۱ ۰/۴ ۰/۴	۲۳۴ ۱۰۰ ۱۳/۲
انتشارات دفاع مقدس	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	۶۷ ۲۰/۵ ۶/۶	۵ ۵/۳ ۲/۸			۶ ۶/۳ ۳/۱	۱۷ ۱۷/۹ ۵/۷	۹۵ ۱۰۰ ۱۹
گرامیداشت شهدا	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	۲۸۰ ۸۳/۱ ۲۷/۸	۱۴ ۴/۲ ۸	۱۰ ۳ ۳۱/۳	۵ ۱/۵ ۵/۱	۱۳ ۳/۹ ۶/۶	۱۵ ۴/۵ ۵/۷	۳۳۷ ۱۰۰ ۱۹
خاطرات	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	۴ ۴/۷ ۰/۴	۳۶ ۴۲/۴ ۲۰/۵	۱ ۱/۲ ۳/۱		۲۵ ۲۹/۴ ۱۲/۸	۱۹ ۲۲/۴ ۷/۳	۸۵ ۱۰۰ ۴/۸
مبارزه	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	۵۳ ۶۵/۴ ۵/۳	۵ ۶/۲ ۲/۸			۱۸ ۲۲/۲ ۹/۲	۵ ۶/۲ ۱/۹	۸۱ ۱۰۰ ۴/۶
مقاومت و پایداری	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	۱۱ ۵/۶ ۱/۱	۹ ۴/۶ ۵/۱	۱ ۰/۵ ۳/۱	۱ ۰/۵ ۱	۱۶ ۸/۲ ۸/۲	۱۵۷ ۸۰/۵ ۶۲/۲	۱۹۵ ۱۰۰ ۱۱
ارزشهای دفاع مقدس	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	۷۲ ۷۹/۱ ۷/۱	۵ ۵/۵ ۲/۸		۱ ۱/۱ ۱	۱۱ ۱۲/۱ ۵/۶	۲ ۲/۲ ۰/۸	۹۱ ۱۰۰ ۵/۱
نجلیل	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	۶۷ ۷۵/۳ ۶/۶	۱۱ ۱۲/۴ ۶/۳		۳ ۳/۴ ۳/۱	۴ ۴/۵ ۲	۴ ۴/۵ ۱/۵	۸۹ ۱۰۰ ۵
سایر	فراوانی درصد سطر درصد ستونی	۴۶ ۵۷/۵ ۴/۶	۵ ۶/۳ ۲/۸	۱ ۱/۳ ۳/۱	۸ ۱۰ ۸/۲	۸ ۱۰ ۱/۴	۱۲ ۱۵ ۴/۶	۸۰ ۱۰۰ ۴/۵
جمع	فراوانی درصد سطر	۱۰۰۸ ۵۶۹	۱۷۶ ۹/۹	۳۲ ۱/۸	۹۸ ۵/۵	۹۸ ۱۱/۱	۲۶۱ ۱۴/۴	۱۷۷۱ ۱۰۰

$X^2 = 1597$

df = 50

Sig = 0/000

مطالب مربوط به ایثار و شهادت در سبکهای مختلف منتشر شده‌اند که بیشترین آن مربوط به خبر و بعد از آن گزارش است. همچنان که جدول شماره ۱۴ نشان می‌دهد بیشترین اخبار مربوط به گرامی‌داشت شهدا، ایثارگران و...، بیشترین گزارش درباره دفاع مقدس، بیشترین آگهی درباره دفاع مقدس، بیشترین تلفن خوانندگان مربوط به امور رفاهی و آموزشی و بیشترین یادداشت درباره دفاع مقدس است. این نکته به معنی آن است که بیشتر مطالب تحلیلی و تفسیری به موضوع دفاع مقدس اختصاص یافته و بیشترین اخبار مربوط به گرامی‌داشتها و بیشترین تلفنهای خوانندگان درباره کمبودها و یا احتمالاً نارساییهای خدماتی و رفاهی است.

جدول شماره ۱۵. فراوانی موضوع بر حسب منبع

موضوع	منبع	روزنامه	خبرگزاریها	روابط عمومیها	خوانندگان	سایر	ناشنخص	جمع		
امور آموزشی و رفاهی	فراوانی	۳۷	۱۴	۴	۶۴	۹	۱۰	۱۳۸		
	درصد سطری	۳۶/۸	۱۰/۱	۲/۹	۴۶/۴	۶/۵	۷/۲	۱۰۰		
	درصد ستونی	۵/۳	۵	۴	۵۶/۱	۴/۶	۲/۶	۷/۸		
دفاع مقدس	فراوانی	۱۵۶	۴۴	۱۶	۲۵	۳۵	۸۰	۳۴۶		
	درصد سطری	۴۵/۱	۱۲/۷	۴/۶	۴/۳	۱۰/۱	۲۳/۱	۱۰۰		
	درصد ستونی	۲۲/۴	۱۵/۶	۱۵/۸	۱۳/۲	۱۸	۲۰/۹	۱۹/۵		
ادبیات مقاومت	فراوانی	۸۵	۷۷	۱۲	۲	۸	۵۰	۲۳۴		
	درصد سطری	۳۶/۳	۳۲/۹	۵/۱	۰/۹	۳/۴	۲۱/۴	۱۰۰		
	درصد ستونی	۱۲/۲	۲۷/۳	۱۱/۹	۱/۸	۴/۱	۱۶/۱	۱۳/۲		
انتشارات دفاع مقدس	فراوانی	۲۷	۲۳	۸	۲	۲	۲۵	۹۵		
	درصد سطری	۲۸/۴	۲۴/۲	۸/۴	۱/۲	۱/۲	۳/۸	۱۰۰		
	درصد ستونی	۳/۹	۸/۲	۷/۹	۱	۱	۹/۱	۵/۴		
گرامی‌داشت شهدا	فراوانی	۱۷۸	۶۳	۲۵	۴	۱۵	۵۲	۳۳۷		
	درصد سطری	۵۲/۸	۱۸/۷	۷/۴	۱/۲	۴/۵	۱۵/۴	۱۰۰		
	درصد ستونی	۲۵/۵	۲۲/۳	۲۴/۸	۳/۵	۶/۷	۱۴/۶	۱۹		
خاطرات	فراوانی	۳۸	۱	۱	۹	۲۱	۱۵	۸۵		
	درصد سطری	۴۴/۷	۱/۲	۱/۲	۱۰/۶	۲۴/۷	۱۷/۶	۱۰۰		
	درصد ستونی	۵/۵	۰/۴	۱	۷/۹	۱۰/۸	۳/۹	۴/۸		
مبارزه	فراوانی	۳۴	۱۳	۱۰	۲	۴	۱۸	۸۱		
	درصد سطری	۴۲	۱۶	۱۲/۳	۲/۵	۴/۹	۲۲/۲	۱۰۰		
	درصد ستونی	۴/۸	۴/۶	۹/۹	۱/۸	۲/۱	۲/۷	۲/۶		
مقاومت و پایداری	فراوانی	۲۲	۴	۱	۱	۸۹	۷۹	۱۹۵		
	درصد سطری	۱۱/۳	۲/۱	۰/۵	۰/۵	۴۵/۶	۴۰/۵	۱۰۰		
	درصد ستونی	۳/۲	۱/۴	۱	۱	۴۵/۹	۲۰/۶	۱۱		
ارزشهای دفاع مقدس	فراوانی	۴۸	۱۰	۷	۴	۴	۱۸	۹۱		
	درصد سطری	۵۲/۷	۱۱	۷/۷	۴/۴	۴/۴	۱۹/۸	۱۰۰		
	درصد ستونی	۶/۹	۳/۵	۶/۹	۳/۵	۲/۱	۴/۷	۵/۱		
تجلیل	فراوانی	۴۰	۲۱	۹	۳	۵	۱۱	۸۹		
	درصد سطری	۴۴/۹	۲۳/۶	۱۰/۱	۳/۴	۵/۶	۱۲/۴	۱۰۰		
	درصد ستونی	۵/۷	۷/۴	۸/۹	۲/۶	۲/۶	۲/۹	۵		

ادامه جدول شماره ۱۵

۸۰	۱۵	۲	۱۱	۸	۱۲	۳۲	فراوانی	
۱۰۰	۱۸/۸	۲/۵	۱۳/۸	۱۰	۱۵	۴۰	درصد سطری	سایر
۳/۹	۴/۵	۱	۹/۶	۷/۹	۴/۳	۴/۶	درصد ستونی	
۱۷۷۱	۳۸۳	۱۹۴	۱۱۴	۱۰۱	۲۸۲	۶۹۷	فراوانی	جمع
۱۰۰	۲۱/۶	۱۱	۶/۴	۵/۷	۱۵/۹	۳۹/۴	درصد سطری	

$X^2=941$ $df=50$ $Sig=0/000$

مطابق جدول شماره ۱۵، روزنامه‌ها از لحاظ منبع، خود بیشتر درباره گرامیداشت شهدا، خبرگزاریها ادبیات مقاومت، روابط عمومیها گرامیداشت شهدا و ادبیات مقاومت و خوانندگان امور آموزشی و رفاهی مطلب منتشر کرده‌اند. به عبارت دیگر فراوانی منابع مطالب از لحاظ موضوعی متفاوت است و این تفاوت از لحاظ آماری مطابق آزمون کای اسکوتر کاملاً معنادار است.

خلاصه نتایج

۱. مطابق این تحقیق در زمان بررسی بیشترین مطالب توسط روزنامه جمهوری اسلامی (۷/۲۱ درصد) و کمترین توسط روزنامه آفتاب یزد (۱/۹ درصد) منتشر شده است. روزنامه‌های کیهان و اطلاعات نیز بیش از دیگر روزنامه‌ها در این زمینه مطلب منتشر کرده‌اند. این بررسی حاکی است که بیش از نیمی از مطالب منتشر شده توسط روزنامه‌ها (۵۶/۹ درصد) در سبک خبر، ۱۱/۱ درصد در سبک یادداشت و مقاله و ۹/۹ درصد در قالب گزارش منتشر شده‌اند. روزنامه‌ها در زمان بررسی مطالب بسیار تولیدی درباره دفاع مقدس، ایثار و شهادت (۳۹/۴ درصد) منتشر کرده‌اند.

۲. بیشترین مطالب تولیدی در روزنامه جمهوری اسلامی با ذکر منبع منتشر شده است. روزنامه‌های همشهری و سیاست روز بیشترین مطالب نقل شده از خبرگزاریها، جمهوری اسلامی و اطلاعات بیشترین مطالب نقل شده از روابط عمومیها، جمهوری اسلامی، کیهان و آفتاب یزد، بیشترین مطالب به نقل از خوانندگان و تماسهای تلفنی آنها را منتشر کرده‌اند. همچنین روزنامه‌های

جمهوری اسلامی، جام جم، رسالت و شرق بیشترین مطالب تولیدی را داشته‌اند. روزنامه جوان بیش از سایر روزنامه‌ها در زمان بررسی درباره ایثار و شهادت در صفحه اول تیتیر داشته است و روزنامه‌های جوان ۵۱ درصد، شرق ۴۷/۷ درصد و جام جم ۴۴/۴ درصد مطالب را همراه با عکس منتشر کرده‌اند.

۳. بیشترین مطالب بیان شده توسط مقامات عالی‌نظام (شامل رهبری، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و سران قوا) درباره ایثار و شهادت در روزنامه اطلاعات و بیشترین مطالب بیان شده توسط مسئولان سازمانهای مربوط توسط روزنامه‌های جوان و کیهان منتشر شده است.

۴. امور آموزشی، رفاهی و خدماتی مربوط به خانواده شهدا، ایثارگران و جانبازان بیش از همه در روزنامه کیهان، موضوع دفاع مقدس به‌طور کلی بیش از همه در روزنامه جمهوری اسلامی، ادبیات مقاومت بیش از همه در روزنامه جوان، گرامیداشت شهدا در روزنامه کیهان، مقاومت و پایداری و تجلیل از مقام شامخ شهیدان و... بیش از همه در روزنامه جمهوری اسلامی منتشر شده است. این بررسی حاکی است که بیشترین مطالب رویداد محور توسط روزنامه جمهوری اسلامی و کمترین توسط روزنامه شرق منتشر شده است. روزنامه شرق ۴۰/۹ درصد مطالب خود را موضوع محور منتشر کرده است. روزنامه آفتاب یزد تمام مطالب خود را رویداد محور منتشر کرده است و مطالب تحلیلی در این زمینه نداشته است.

۵. روزنامه‌ها (به جز روزنامه آفتاب یزد) بیشتر مطالب خود را از لحاظ نشانگاه با جهت‌گیری مثبت منتشر کرده‌اند اما روزنامه آفتاب یزد بیشتر مطالب خود را از لحاظ نشانگاه (منظور از نشانگاه، فرد، گروه یا سازمان و دستگاه‌های اداری مورد خطاب مطلب می‌باشد) با جهت‌گیری منفی منتشر کرده است. □

منابع :

۱. دکتر نعیم بدیعی و حسین قندی، روزنامه‌نگاری نوین، انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ۱۳۷۸.
۲. دکتر محمد مهدی فرقانی، مطبوعات و تحولات اجتماعی در ایران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم ارتباطات، تهران،

۱۳۷۳-۷۴



پروشکاه علوم انسانی ومطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی